



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



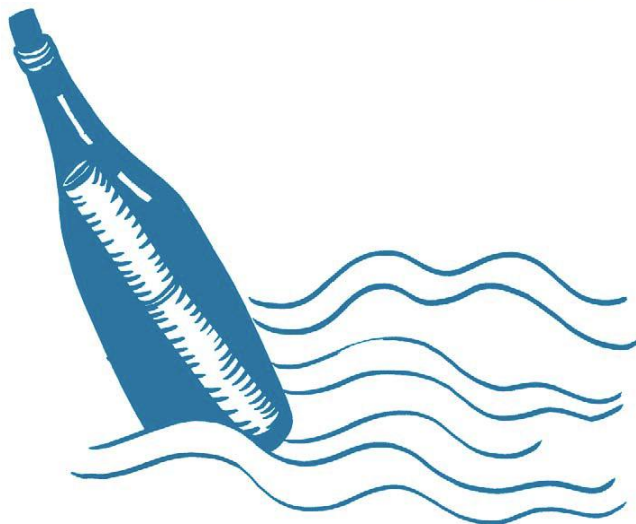
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Dopis v Lahvi



Čtvrtý dopis v lahvi

*Pravidelná metodická podpora projektu
Školní čtenářské kluby - brána ke vzdělávání*

Brána ke vzdělávání: školní čtenářské kluby
posilující rovné příležitosti dětí a žáků fondem se SVP, CZ.1.07/1.2.00/27.0003
Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním a státním rozpočtem České republiky.
Přidaná hodnota společnosti – „Investice do rozvoje vzdělávání“

Milé kolegyně, milí kolegové,

V pořadí již čtvrtý dopis v lahvi, který k Vám připlul po síti, je zaměřen na spolupráci s rodiči dětí.

Několik z Vás se zmiňovalo o tom, že zvláště v případě nečtenářů je těžké na děti působit, když Vaši snahu nepodpoří rodiče. Děti sice z klubu přijdou s knížkou, ale nemá jim ji kdo přečíst.

V jednom z klubů v Hlavečniku, kde převažují nečtenáři, zkusili poslat rodičům po dětech společný úkol, a právě to nás inspirovalo k hlubšímu zamýšlení se nad tím, čím rodiče oslovit, jak je pro knihy nadchnout... úkol jistě krásný, ušlechtilý, nicméně možná nesplnitelný.

V rámci hledání cest jsme oslovili dva z našich klubů a nabídli jim stejnou knihu pro všechny děti v klubu, s tím, že ke knize budeme průběžně vymýšlet úkoly pro rodiče. Uvidíme, jak se zadaří.

Cenným příspěvkem k tématu je článek *Using books with older children and teenagers*, který je zveřejněn na stránkách Britské rady. Níže publikujeme překlad z angličtiny od Terezy Nakládalové. Budeme velmi rádi, pokud napíšete, jaké zkušenosti s dětmi ve „čtenářské krizi“ i se spoluprací s rodiči máte.

Kromě uvedeného překladu obsahuje *Dopis v lahvi* čtenářskou lekci na téma *Proč je zebra pruhovaná*, krátký popis zkušeností s dílnou čtení a na závěr recept: tentokrát ne kuchařský. Možný recept na to, jak řešit situaci, kdy děti už práce v klubu nebaví tak, jako na začátku. Osobně jsem Ivaně Sixtové velmi vděčná, že něco takového sepsala.

Jak jistě víte, zprávy o klubech aktualizujeme na klubovém facebooku i projektovém webu, Vaše příspěvky nás potěší. Příspěvky k čemukoliv, samozřejmě i k *Dopisu v lahvi*.

Irena Poláková, metodička projektu

Ohlasy na dílnu čtení

Dopis ze Slaného:

Dobré odpoledne, posílám Vám zprávičku o dílně čtení v běžné třídě.

Zájem dětí byl úžasný, nikdo si knihu nezapomněl a už od rána děti vyzvídaly, kterou hodinu si budou číst. Upřesnili jsme si pravidla. Děti si četly 15 minut, někteří by rády pokračovaly. Po četbě si každý vybral malý úryvek, kterým seznámil ostatní se svou knihou. Pak si každý vytvořil záznamový list s krátkým popisem, autorem, názvem knihy.

Domluvili jsme se, že doma budou dále číst a příště si přinesou tuto stejnou knihu a budou si v této knize číst dál, a pokud už by ji dočetly, seznámí nás s tím, jak kniha pokračovala a jaký měla závěr. Byl to první pokus a určitě budeme takto pracovat častěji.

P. Šimečková, ZŠ Politických vězňů, Slaný

Zkušenosti z Kolína:

Můj další poznatek je, že i když dílny čtení probíhají každý týden v rámci celé třídy, přesto daleko „uvolněněji“ a bez ostychu pracují děti, které navštěvují čtenářské kluby. Nevím, zda důvodem je menší počet dětí ... Mohlo by se zdát, že díky tomu, že kluby probíhají mimo vyučování, mohla by zde být uvolněnější atmosféra. Já ale tento pocit nemám, myslím, že se chovám se stále stejně a z toho vyplývá i chování dětí. Já ale pravdou, že to asi objektivně neposoudím. Dalším mým poznatkem z dílny čtení resp. z práce s podvojným deníkem je důležitost mé vlastní činnosti. Chci tím říci, že i já při tichém čtení čtu a pak plním úkol zadaný před četbou. Přiznávám, že mě zpočátku ani nenapadlo, jak mě to bude bavit!! Chybou zatím bylo, že jsem své myšlenky nepsala do podvojného deníku, ale na papírky, které se potom „nedochovaly“, již jsem si pořídila sešit, resp. podvojný deník

Šárka Fantová, 5. ZŠ Kolín

Jak na knihy se staršími dětmi a teenagery

Alec Williams, trenér a vypravěč příběhů na volné noze

Úvod – cesta ke čtenářství

Od okamžiku, kdy ukazujeme dětem první knížku příběhů a říkadla, začíná pro ně cesta ke čtenářství. Tato cesta zahrnuje počáteční zkušenosti dětí se slyšeným slovem, které někdo čte, rané zaujetí písmenky, rozvíjenou schopnost číst si pro sebe, formování vlastního čtenářského vkusu, čtení jako zvyk v dospělosti, a popřípadě jak předat toto dědictví vlastním dětem. Na této cestě je doprovázejí snad v první řadě rodiče i prarodiče, dále pak další sourozenci, kteří čtou dětem a s dětmi, učitelé v mateřských školách a všichni další učitelé, spolužáci a přátelé, se kterými mohou zájem o četbu sdílet, snad i zaměstnanci knihoven a knihkupectvích.

Někteří z těchto „přátel na cestě“ pomáhají jen krátce, jiní dlouhodobě – včetně těch rodičů, kterým se podaří zůstat v kontaktu se čtenářstvím svých dětí, a ti knihovníci a učitelé, kteří dokážou být „učiteli čtenářství“. Děti ve věku od osmi do jedenácti let jsou v období života, kdy

se silně vyvíjí vnímání sama sebe a objevuje se vlastní čtenářský vkus, to je též fáze, kdy se často děti odvracejí od četby pro radost, nebo se naopak stávají celoživotními čtenáři. Přechod z prvního na druhý školní stupeň by měl dále přispět k rozvoji vlastní četby dětí, velmi často však závisí vše na tom, co se již děti v minulosti naučily. Když děti dospívají, mají již vytvořeno mnoho čtenářských stereotypů. Dobří učitelé a knihovníci stále mohou děti ke knížkám přivádět, ale ve skutečnosti je úspěch odvislý od všech „přátel na cestě“ v minulosti.

V průběhu dospívání potřebují mladí lidé uvést do světa knih pro dospělé a jejich autorů, kteří je budou zajímat, a tak (s pomocí autorů pro teenagery jako „mostu“) se stát dospělým čtenářem. Zde by měli pomoci učitelé a knihovníci, ovšem stále je důležitá i role rodičů. Zmíněné období je často opomíjené a často nevědomky škodíme dětem tím, že je udržujeme v „pohodlí“ známých dětských a teenagerovských autorů. Více jim posloužíme, když je budeme posouvat kupředu, jako jsme to dosud dělali během jejich cesty ke čtenářství. Dětský věk od osmi let a dále přes léta dospívání je vzrušující. Děti objevují samy sebe, hledají nové zájmy, prožívají pubertu a plánují budoucí život, jak profesní, tak osobní. Četba se jim v tomto čase může stát životní oporou, dát jim potřebné informace a zároveň pomoci emočně vyzrát, může jim vysvětlit chování ostatních. Beletrie rozšiřuje dětem obzory, ukazuje jiné způsoby jednání, mění smýšlení. Zároveň četba dětem umožňuje být součástí komunity, a to se čtenáři celého světa, četba v angličtině totiž otevírá vstup do největší komunity čtenářů světa vůbec. Od uchovávání minulosti skrze mýty a legendy po předpověď budoucnosti v science-fiction beletrie představuje virtuální svět pro ty, jejichž vlastní svět je omezený, a skrze humor a fantazii nabízí zábavu a únik za hranice každodenní rutiny.

Vyberte to nejlepší

Pro děti od osmi let je dostupné velké množství knižních titulů, od těch oceněných různými cenami, náročných románů, populárních sérií pro masový trh, nenáročných jednoduchých knížek a obrázkových knih. Každoročně ve Velké Británii vychází téměř 10 000 titulů určených dětem. I když do tohoto počtu jsou zahrnuty i edice svazků jako např. zkrácené verze, televizní produkce v knižním provedení apod., stále zůstává této věkové skupině velký počet nabízených titulů. Jsou tady ovšem oblasti, kde by školy i knihovny přivítaly titulů více – například původní příběhy pro začínající čtenáře a více knih pro starší děti, které mají nízkou čtenářskou úroveň – a bylo by z čeho vybírat, protože máme mnoho kvalitních autorů. Při výběru vhodných titulů vám mohou poradit a pomoci informace z řady britských zdrojů:

<http://www.achuka.co.uk/>

<http://www.booktrust.org.uk/>

<http://www.storiesfromtheweb.org/>

<http://www.literacytrust.org.uk/>

<http://www.sla.org.uk/index.php>

(Poznámka překladatele: z českých stránek doporučujeme <http://www.abeceda-os.cz/novinky/ctenarska-gramotnost-a-projektove-vyucovani-2> či www.kritickemysleni.cz či <http://www.ptac.cz/>)

Sdílejte příběhy

Je skličující slyšet rodiče říkat: „My jsme jí četli, dokud byla malá, ale teď, když už se učí číst, se tím nezabýváme.“ Za prvé, učení se číst nikdy nekončí – ani v dospělosti, setkáváme se s novými slovy, potřebujeme posilovat čtenářskou vytrvalost. Za druhé, děti stále potřebují, aby jim někdo četl, i když už se učí číst, je to připomínka, že čtení je potěšení i ve chvílích, kdy zrovna samy bojují s písmenky. Takové sdílení knih umožňuje zkombinovat slova na stránce s mluvenými slovy, které pronáší ten, kdo příběh sdílí s dítětem, a to je důležité i pro starší věkovou skupinu dětí. Pro sdílení mohou dospělým ještě více posloužit např. obrázkové knihy, protože zde nepotřebujete číst celý text, abyste si mohli s dětmi povídat o tom, co kdo z vás na obrázcích vidí. Tímto způsobem dospělí předvádějí, jak používat jazyk, když užijí samotný knižní text v rozhovoru inspirovaném knihou, a tak dávají dětem sebedůvěru pokusit se o totéž samy mezi sebou.

Dítě jako čtenář

Většina knih, které děti čtou v tomto věku, jsou příběhy. Děj příběhu táhne děti kupředu – chtějí otáčet stránku za stránkou, aby věděly, co se stane, a tak čtou dál a dál. Knihy si dokážou udržet pozornost čtenářů po dlouhý čas. Děti ale dobře reagují na různé druhy literatury, proto je velmi důležité, aby měly možnost se s nimi setkat. Ve Velké Británii vědci zjistili, že chlapci, kteří neradi čtou, dobře reagují například na literaturu faktu, krátké povídky a ilustrované životopisy. Ve veřejných knihovnách je oblíbenou kategorií moderní poezie, děti se často baví jejím předváděním. Důležité je prostě respektovat, že děti mají vlastní čtenářské chutě, a vážit si jejich vlastního výběru, spíš než je nutit do nějakého pomyslného „žebříčku kvality“. Stejně jako většina z nás dospělých také mísí četbu klasické literatury s lehčí četbou a nezávazným listováním, děti chtějí zkrátka dělat totéž. Zejména teenageři často klikují mezi literaturou pro dospělé a dětskými knihami, které znají z dřívějších let. Úspěšný čtenář téměř vždy volí klikatou stezku, než aby přímo stoupal po předepsaných stupních.

Více knih, nebo více žánrů?

Jedním z charakteristických rysů čtenářů ve věku od 8 do 11 let je objev literárních žánrů, které pak hrají hlavní roli ve výběru literatury. Děti se často oblíbí jeden nebo dva typy beletrie – zábavné historiky, příběhy o zvířatech, strašidelné příběhy, vědecko-fantastická literatura apod. Respektovat jejich výběr občas znamená umožnit jim „pročíst se jednou kategorií“. Snaha donutit děti číst i jiné typy knih, je často kontraproduktivní.

Výborně funguje, když někdo umí dobře poradit dětem stylem: „když se ti líbí tohle, mohlo by se ti líbit také toto.“ Můžeme pomoci dětem odpoutat se od jednoho autora nebo „poskočit mezi žánry“ tím, že najdeme tituly, které pro ně budou fungovat jako mosty.

Kontroverzní témata v knihách pro děti

Bylo by scestné si myslet, že moderní literatura pro děti nebude odrážet dnešní společnost, autoři se často dotýkají takových témat, jako je sex, drogy a rasismus. Přestože vše může být podáno velmi citlivě, v některých kulturách mohou tato témata působit urážlivě. Není chyba žádat o radu, když si nejste jisti.

To samé platí pro jazyk užívaný v literatuře pro mládež, který často napodobuje, jak dnes mladí lidé mluví, včetně silných výrazů a nadávek. Stejně jako u výše uvedených témat může být potenciální nebezpečí vyváženo rozhovorem o různých problémech, následná diskuze pak pomůže rozlišit „dobré od špatného“, včetně kontextu, ve němž lze natolik specifický jazyk použít.

Romány pro mládež přispívají k emocionální vyzrálosti jako všechny knihy, počínaje obrázkovými. Knihy pro starší děti pak mohou navozovat témata, jako je např. šikana, zdravotní handicap, a to způsobem, který dětem pomáhá utvořit si vlastní názor.

Jakou roli hrají ilustrace

Stejně jako v prvních letech života nabízejí ilustrace i v knihách pro starší děti způsob, jak zůstat v kontextu s dějem příběhu, a tím také pomáhají dětem v učení se jazyku. Ilustrace jim ukazují objekty a scény, které by bylo těžké popsat, bez použití složitého jazyka nebo slangových výrazů. Mohou jim dále předvést výraz tváří jednotlivých postav – sarkasmus, nedůvěru atd. – a tak porozumět příslušným výrazům v jejich popisu. Obrázky rovněž velkou měrou doplňují text o další informace, které mohou dětem vysvětlit například společenské pozadí příběhu. Ilustrace pomáhají rodičům sdílet příběh s dětmi, studentům jazyků sledovat děj cizojazyčného textu, komiksové bubliny v obrázcích, titulky apod. jsou pak příležitostí ukázat barvitost jazyka v různých idiomech a specifických výrazech.

Čtení v průběhu školní docházky

Fáze čtenářství, kterou se v článku zabýváme, se obvykle kryje s obdobím přechodu dětí z prvního na druhý stupeň základní školy. Je proto velmi důležité, aby školy v této oblasti výuky zajistili kontinuitu. Pokud učitelé druhého stupně založí vzdělávání žáků na čtenářských dovednostech naučených na prvním stupni, většinou se setkají s velkým úspěchem. V praxi se ukazuje, že takováto kontinuita může zamezit tomu, aby děti odpadly od čtenářství, což se v tomto věku děje běžně. Jazyková výchova pak může překročit i rámec školní práce, příběhy například pomohou dětem připravit se na změnu školy a uniknout obavám a úzkostem, které tato změna přináší.

Jak získat pro četbu chlapce

Mělo by nás znepokojovat, že v mnoha zemích dochází k odklonu od čtenářství především u chlapců. Zde je několik možností, jak tomu zabránit:

- nechte chlapce, ať se sami angažují ve výběru literatury, tím zjistíte, který druh četby je pro ně atraktivní,
- nabídněte jim opravdu širokou škálu knih, včetně literatury faktu, sbírek vtipů, poezie a

knih zajímavostí,

- odhalte žánry, které mají u chlapců úspěch, např. fantasy, sci-fi, příběhy ze sportovního prostředí,
- používejte grafické romány (komiksy) a manga a od nich přejděte k další ilustrované literatuře,
- dopřejte jim mužské vzory, které je povedou ke čtenářství, a se kterými se budou moci identifikovat, ať už z řad vrstevníků nebo celebrit,
- chlapci se ve většině případů zajímají o počítače a další moderní technologie, využijte tento jejich zájem pro podporu čtenářství.

„Neochotní“ čtenáři

„Není nic takového jako „neochotný“ čtenář,“ napsal Paul Jennings, spisovatel z Nového Zélandu, „neochotný čtenář je dítě, pro které dospělí ještě nenašli tu správnou knížku.“ Měli bychom se řádně zamyslet a místo škatulkování dětí se chopit odpovědnosti. Ve Velké Británii existuje nakladatelství Barrington Stoke, které vydává řady titulů pro děti, které mají potíže se čtením, a tyto knihy je motivují k četbě. V knihách je nepřilíš dlouhý text, rozdělený ilustracemi. Mají tzv. „hi-lo“ obsah (z angl. high interest – low readability), který kombinuje okruhy zájmů čtenáře určitého věku s nároky na čtenářské dovednosti, které mohou odpovídat mnohem nižšímu věku, než jim skutečně je.

(Poznámka překladatele: V České republice vycházejí edice První čtení, Druhé čtení, První čtení to nic není.... Chybí zde ale ucelená nabídka knih, které by mohli číst děti v prepubertálním, případně pubertálním věku se špatnou technikou čtení. Tyto děti potřebují náročná témata, ale jednoduchou formu. Nejvíce se o podobnou nabídku pokouší nakladatelství Thovt.)

Možnosti ICT

Existuje celá řada webových stránek určená knihám a čtenářství (ve Velké Británii), které mohou motivovat děti ke čtení a rozšiřovat jejich čtenářské obzory. Tyto stránky rovněž mohou dětem umožnit sdílet své čtenářské zkušenosti s ostatními čtenáři, mohou jim dodat odvalu napsat samotným autorům e-mail, dávají jim prostor psát recenze a kontaktovat jiné čtenáře. Webové stránky většinou obsahují především četbu, také mnoho autorů knížek pro děti má své vlastní atraktivní stránky, které umožní dětem dozvědět se něco o oblíbeném spisovateli.

Slovo rodičům

Na cestě ke čtenářství vybírají v prvních letech života dětem knížky především blízcí dospělí. Dospělí pokračují v roli rádců, i když děti rostou, je však velmi důležité nechat v dětech uzrát jejich vlastní čtenářský vkus. Zde musí rodiče především dbát na to, kdy pomoci a kdy nechat děti jít vlastní cestou.

Rodiče určitě mohou dětem i nadále představovat nové knihy, třeba tím, že jim přečtou několik prvních stran a nechají je, ať v četbě pokračují samy. Takto mohou pomoci překonat některým

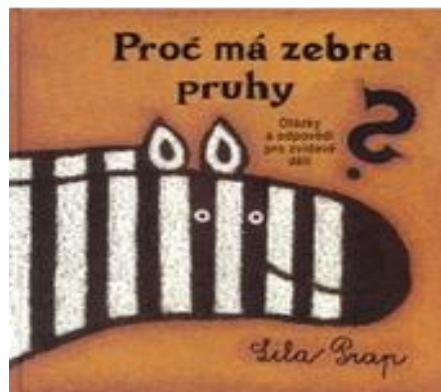
dětem blok začít číst nějakou knihu. Zároveň se zas děti mohou bavit tím, že přečtou několik stran rodičům (ovšem nesmí to brát jako dřinu) a pak si třeba spolu popovídají o tom, co četli. Buďte proto vnímaví a využijte příležitostí, které se vám naskytnou.

Dokonce, i když si děti raději čtou samy, se může rodič zajímat o čtenářství dítěte a podporovat je. Občas se zeptejte třeba: „Co teď zrovna čteš?“ „Baví tě to?“ „Četl jsi už něco jiného od tohoto autora?“ a „Myslíš, že by se mi to líbilo?“ Nezapomeňte respektovat vlastní výběr dětí, a to i tehdy, když vám zvolené knihy připadají příliš jednoduché nebo jsou od autora, kterého byste dětem rozhodně nevybrali. Chvalte děti za to, že čtou, kdykoliv můžete: „Ty jsi toho tolik přečetl?!“ nebo „Výborně, přečetl jsi celou kapitolu,“ je to vždy lepší než „Nepůjdeš si hrát ven, dokud tu kapitolu nedočeš.“ Pokud máte starosti s tím, že vaše dítě nečte, neřešte to s ním, ale promluvte si o tom s jeho vyučujícím nebo se zaměstnanci místní knihovny. Rodiče, kteří drží krok se čtenářstvím svého dítěte, se o jeho pokrocích mohou dovědět i v rozhovorech na jiné téma: „Tak tohle bylo úplně stejné, jako to, co stalo Tracy Beakerové v tamté knížce, nemyslíš?“ Jedná se prostě o vývoj od společných písniček a říkánek pro malé děti až po začlenění knih do jejich každodenního života. Samozřejmě i vy musíte číst. Je důležité mít doma knihy a jít jako čtenář vzorem. Poříd'te dětem vlastní knihovnu, kam si dají své knížky, a poraďte příbuzným, aby dětem jako dárky kupovali knihy nebo dárkové poukazy do knihkupectví. Na závěr dodejme, že není třeba mít doma spousty knih, ale trávit s dětmi čas a ukázat jim, že vy i oni jste součástí velkého společenství čtenářů.

Přeložila: Tereza Nakládálová, manažerka čtenářského klubu v Hlavečnicku

http://learnenglishkids.britishcouncil.org/en/parents/articles/using-books-with-older-children-and-teenagers?utm_source=LearnEnglish+Kids+newsletter+March+2013&utm_campaign=March+newsletter&utm_medium=email

Čtenářská lekce: Proč má zebra pruhy?



Lila Prap: Proč má zebra pruhy? Otázky a odpovědi pro zvědavé děti
Computer Press, Brno 2004

Cíl lekce - Děti se seznámí s nonsensovou poezií, vytvoří vlastní nonsensovou básen

Téma lekce - Když se sejdou Velikonoce s Aprílem

Cílová skupina - Nečtenáři, začínající čtenáři

Východisko - lekci je možno „naroubovat“ na cokoliv, v našem klubu navazovala na předchozí lekci o tygrech (odůvodnění proč knížka o zvířatech), zároveň byla lekce v týdnu po Velikonocích (pracovní listy tematicky byly zaměřené na Velikonoce), které byly 1. dubna, tedy na Apríla, což nám dávalo příležitost zabývat se nonsensem.

Motivační a přípravné aktivity (zaměřeno na nonsens) - četba krátké povídky s nesmysly....., kdy při postřehnutí nesmyslu si každé dítě mohlo vzít z misky jeden bonbon. Občas jsme překontrolovali, zda děti nešidí, a zároveň si objasnili, v čem ten který nesmysl spočívá, cílem bylo ujasnit si, co to vlastně nesmysl je.

Pro další čtenářské aktivity bylo potřeba vytvořit pořadník, my jsme jej utvořili hrou-soutěží, kdy zvítězil ten, kdo ve skutečnosti prohrál. Chceme se přeci věnovat nonsensu.

Aktivity před četbou - vedoucí ukazuje dětem knihu - je o zvířatech, ilustrace přijímají děti velmi dobře, kniha je zajímavá. Vedoucí čte název knihy, o čem kniha asi bude? Chtějme víc, než jen odpověď „O zvířatech.“... Ptejme se: „Co všechno se zde o zvířatech dozvíme?“ „Budou to příběhy, nebo bude knížka spíše poučná?“....

Aktivita při četbě – vedoucí čte kapitolu: Proč jsou zebry pruhované? Vyzve děti, aby se pokusily odpovědět. Jedno dítě říká, že kvůli maskování. Vedoucí čte oddíl, ve kterém autorka odpovídá na tuto otázku odborně. Společně s dětmi pak zhodnotí, jak odhadovaly. Vedoucí dále přečte nonsensy a ptá se dětí, zda je to pravda a zda je to legrace. Děti soudí, že to pravda není a legrace to je. Poté dostanou děti v určeném pořadí knížku do ruky a vybírají, kterou kapitolu chtějí číst (kapitol je celkem 14), ilustrace jsou stěžejní náplní knihy, tedy není těžké pro nečtenáře vybrat si kapitolu. S každou kapitolou děláme totéž, viz popis naší práce s kapitolou o zebrách.

Aktivita po četbě – Vedoucí vyzve děti, aby zkusily napodobit autorku a vypátrat některé skutečnosti a poté si z nich udělat legraci. Děti mají na výběr 4 pracovní listy – Mohou se zabývat tématy: Proč je vajíčko kulaté, Proč má králík dlouhé uši, Proč má beránek vlnu a Proč kuřátko pípá.

Nejprve přemýšlejí, proč to tak je. Poté chceš vědět, jak to skutečně je – hledají na internetu – ne vše se podaří. Vedoucí zapisují dětem zjištěnou skutečnost. Pak si děti vybarvují obrázek na pracovních listech a přemýšlí o příhodném nonsensu. Vedoucí dávají návodné příklady, ale hlavně se snaží, aby děti neovlivňovaly a nebraly jim nápady.

Reflexe autorky lekce: Nesmysly děti opravdu baví, knížka se jim zároveň líbila výtvarně a takovou touhu vzít si knihu do ruky jsem dlouho nezažila. Pozorně si vyslechly fakta z knihy – říkaly své zkušenosti a doplňovaly dle svých znalostí. Nonsensům se smály a dobře rozlišily obě polohy knihy. S výběrem pracovních listů také neměly sebemenší problém, rychle se rozhodly. Některé věci se nám nepodařilo na internetu najít, odbornou část jsem doplnila dle svých znalostí a nechala děti uvážít, zda to může být pravda.

Nejnáročnější část nastala v kreativní tvorbě. Děti krásně vybarvily obrázky, obdobně zřejmě pracují ve školce, a chtěly mít zapsanou správnou odpověď. Co je ale zvláštní vlastně ani nechtěly vymyslet nesmysl, natož si ho nechat k obrázku napsat. Myslím, že mají pocit, že bychom udělali něco nesprávného. Nakonec pouze dvě holčičky se odvážily a parafrázovaly naše nápady. (Adélka: Proč je vajíčko kulaté? - Aby s ním slepice mohly hrát golf. Zdenička - Proč má králík dlouhé uši? - Protože byl hodný a dostal je k narozeninám).



Zkušenosti ze ZŠ Hlavečnick - práce s rodiči

V našem klubu, v němž převažují nečtenáři, jsme si všimli zhoršení čtenářských dovedností, který se projevil po srovnání výstupních hodnocení za minulé a toto období. Klíčovým činitelem v pokroku i stagnaci jsou dle mého soudu rodiče.

Při našem regionálním setkání v Chlumci nad Cidlinou, kde jsme se snažily najít cestu k zapojení rodičů do klubové práce, jsme došly k závěru: pokusit se vymyslet nějaký domácí úkol pro rodiče, na kterém budou muset spolupracovat s dětmi nebo budou navazovat na práci svých potomků. Kdybychom měly v klubu děti - čtenáře, nabízel by se za celkem vhodný podvojný deník, ale naše děti jsou předškoláci a neumějí číst.

Vymyslely a zrealizovaly jsme následující: Vybraly jsme klub před jarními prázdninami, aby měli rodiče více času. V ten čas donesla Helena (moje kolegyně) do klubu knížku Bájné bytosti, která má určité interaktivní prvky s využitím IT. S knížkou jsme prožily několik čtenářských aktivit, u kterých šlo především o ztotožnění se dětí s některou bájnou bytostí. Sebe jako tuto bytost potom děti kreslily (měly nakopírované fotografie svých obličejů, aby to bylo snazší) a popisovaly pomocí smluvených značek. Aktivity na přiloženém CD ke knížce podtrhly toto vtělení.

Na závěr jsme si o svých postavách povídaly a já s Helenou jsme dětem darovaly desky, kam si svoji práci uložily. Chtěly jsme tím především zdůraznit důležitost jejich činnosti. Vysvětlily jsme dětem domácí úkol pro rodiče a daly jim pro ně dopis - viz níže. Děti vypadaly, že se na úkol s rodiči těší, a protože si skoro všechny chtěly knížku půjčit, řekly jsme, že pokud donesou od rodičů úkol, půjčíme jim jí, protože při některých činnostech je pomoc rodičů nutná. Cítím, že toto je trochu nefér, protože někteří chudáci se možná budou snažit, ale nebude jim to nic platné. Proto je nám jasné, že když dítě i poněkolkáté úkol od rodičů nedonese, zmírníme pro něj kritéria.

Po dvou týdnech jsme se opět sešli a z osmi dětí, které s námi při zadávání úkolu byly, donesla obrázek od rodičů pouze jedna dívka. To bylo sice pro nás zklamání, ale v případě této holčičky se nám potvrdila hypotéza ohledně vlivu rodičů na čtenářské pokroky jejich dětí. Dívka nejenže si po dlouhé době vypůjčila hned dvě knížky, ale donesla „knihy“ (pracovní sešity pro předškoláky), které dostala k Vánocům - to jsme dětem navrhly již před šesti týdny - hovořila o nich, doporučovala je, zkrátka bylo na ní znát, že je namotivována tím správným směrem - ke čtenářství.

Příští týden donesly ještě dvě dívky obrázky od rodičů - nutno dodat, že všude od matek - a také tato děvčata se více zaměřovala na prohlížení knih a čtenářské aktivity než před tím.

Ostatní děti bohužel nedonesly ani desky zpět - myslely jsme, že je budou mít v klubu a budeme do nich ukládat jejich práce. Rodiče jim obrázek nenakreslily - s některými jsem mluvila osobně a přislíbili to. Toto drobné kvantitativní negativum rozhodně převážilo kvalitativní pozitivum celé akce.

Text dopisu pro rodiče:

Vážení rodiče,

dnes jsme si s vašimi dětmi četly o bájných bytostech a povídaly si, kým bychom chtěly být. Zda drakem, vílou, zlým skřetem nebo snad obrem. Rády bychom Vás požádaly o spolupráci. Děti si v deskách donesou svoji postavu, nechte si prosím o ní vyprávět a zkuste zas pro děti nakreslit sebe jako rodiče víly, draka...můžete k tomu i něco napsat. Pokud opravdu neradi kreslíte, můžete něco slepit z výstřižků z časopisů apod. Rozhodně nechceme Vaše výtvary hodnotit, ale rády bychom umožnily dětem prožít sdílení nějakého úkolu s jejich rodiči.

Děkujeme Vám za spolupráci

Tereza Nakládlová a Helena Holanová ze čtenářského klubu Hříbata



Dílna čtení v kolínském
klubu



To, co vidíte na fotografii, není pouhé klubové setkání, ale „snídaně s knihou“.

Možné aktivity pro práci s dětmi v klubu

Co všechno můžeme udělat, aby rodiče byli v klubové práci více zapojeni?

Například:

Uspořádejme na začátku roku schůzku, kde rodičům vysvětlíme klubovou práci.

Zvěme rodiče do klubu na pravidelné předčítání jejich oblíbených knih.

Uspořádejme jednou za čas dílnu čtení pro rodiče.

Navrhněte úkoly, které by mohli rodiče plnit spolu s dětmi

.....

.....

.....

.....

O užší spolupráci se s rodiči pokoušíme opět, tentokrát dva z klubů, v nichž převažují nečtenáři, dostaly pro všechny děti stejnou knihu a k ní průběžné úkoly. O výsledcích budeme aktuálně informovat na facebooku a v dalším z Dopisu v lahvi.

Zpráva z Rokycan – Co s tím, když děti práce v klubu nebaví tak, jako dřív?

Pokusím se pokud možno srozumitelně popsat, jak jsme v klubu řešili problém, který se objevil:

Zhruba po Novém roce jsme s Táňou při klubových schůzkách zaregistrovaly, že Patrik se do práce nezapojuje, ruší ostatní a snaží se strhnout i Tomáše Kašáka a Vojtu Jiráska. Z počátku jsme si říkaly, že je to přechodné, že to zase přejde, ale přesto pokaždé na konci schůzky při hodnocení jsme upozorňovaly, že nám to vadilo a že porušuje pravidla, na kterých jsme se společně domluvili. Bohužel se mu dařilo „nakazit“ i Vojtu a Toma, a tak jsme ze schůzek odcházely docela roztrpčené

Na schůzce 21. 2., která proběhla ve školní kuchyňce a děti podle receptů připravovaly palačinky a jablíčka v županu, to vypadalo, že je vše zažehnáno a kluci se opět „chytli“. Hýřili aktivitou, počínali si velice šikovně, dalo by se říci, že byli vůdčími osobnostmi a práci řídili. Ze schůzky, která se téměř o hodinu protáhla, odcházeli nadšení, ale s přáním, abychom vařili častěji. Slíbily jsme, že ještě někdy to zkusit můžeme, ale pokaždé to nejde.

Další schůzku jsme byli zase ve čtenářském klubu a měli jsme pracovat s knížkou Sísy Kyselá. Ale asi po půl hodině jsem práci přerušila, protože kluci opět „řádili“: neustále se pitvořili, pronášeli rádoby vtípné hlášky, apod. Ostatní děti se tomu smály, nesoustředily se na práci, a tak zbývalo jediné: zaklapla jsem knížku a položila otázku, proč jsem asi čtení a práci přerušila. Samozřejmě, že děti věděly proč. Celý zbytek schůzky jsme rozebírali, proč se tak změnilo jejich chování, jestli chtějí v klubu pracovat dál a co musíme jak my s Táňou, tak oni udělat pro to, aby se nám tam všem líbilo. Vojta s Tomášem chtějí pracovat dál, Patrik, řekl, že ne. Kluci nám sdělili, že je práce v klubu někdy moc nebaví, protože zařazujeme málo her a asi mají pocit, že jim chybí lepší motivace, potřebují, aby schůzky měly větší náboj. Strašně se jim líbilo, když věděli, že musí na schůzce splnit to a to, aby získali klíč od lodi. Teď se jenom posouváme k dalšímu ostrovu a jim chybí to správné napětí.

Musely jsme uznat, že mají pravdu a slíbily jsme, že na sobě zapracujeme a polepšíme se. Domluvili jsme se společně, že si dáme měsíc na to, abychom zjistili, zda se nám to navzájem daří. Patrik řekl, že ještě bude pokračovat a po měsíci se rozhodne.

Jako velice pozitivní jsem hodnotila, že všichni až na Adélku uměli vyjádřit, co cítí, co si o celé situaci myslí, a že Tom Kašák uměl říci i to, že „už ho to tak nebere, že tomu něco chybí“. S kolegyní Táňou, ale i s kolegyněmi z druhého našeho klubu, které měly stejný problém, jsme daly hlavy dohromady a promyslely motivaci pro naši další plavbu. Děti jsou hravé, touží po dobrodružství, musí před sebou vidět, co získají, když a jaký význam to má pro naši celou plavbu.

První jarní den jsme tedy schůzku začínali hodnocením uplynulého měsíce. Každé z dětí mělo možnost říci, co hodnotí jako dobré, co se mu nelíbilo a zda pocítuje nějakou změnu. S Táňou jsme si oddechly, děti schůzky hodnotily jako zajímavější, pestřejší.

Ale když došlo na dotaz, zda dál poplujeme jako posádka ve stejném složení, Patrik prohlásil, že jestli nemusí, tak už by dál nechtěl. Usoudily jsme, že by nebylo přínosem ani pro Patrika,

ani pro ostatní, kdybychom ho v klubu držely do konce školního roku, a tak jsem druhý den zavolala jeho tatínkovi a Patrikovu činnost v klubu jsme ukončili.

A už teď přemýšlíme, co bude příští školní rok. Když v klubu zůstanou stále stejné děti, dokážeme je ještě dostatečně namotivovat? Máme jim ještě co nabídnout? Nebylo by lepší složení obměnit? Nebo nabrat do klubu úplně nové děti? Nebo si děti vyměnit s kolegyněmi z druhého klubu?

Ivana Sixtová, ZŠ Rokycany

Navštivte naše stránky: www.ctenarskekluby.cz